

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 173/18
Люксембург, 14 ноември 2018 г.

Заклучение на генералния адвокат по дело C-630/17
Anica Milivojević/Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg

Генералният адвокат Танчев предлага на Съда да постанови, че национален закон, който допуска договорите за кредит, сключени с чуждестранни кредитори, които нямат разрешение да предоставят кредитни услуги в тази държава, да бъдат обявени за нищожни с обратен ефект, противоречи на правото на Съюза, при положение че същият закон не се прилага спрямо хърватските кредитори

Такъв закон, който обявява за нищожни с обратен ефект договорите за период до седемнадесет години назад, при положение че същата норма не се прилага спрямо установените в тази държава неоправомощени кредитори, може да бъде обоснован само ако тази държава членка представи доказателства за неотложен проблем, изискващ екстремни действия

През 2007 г. хърватската гражданка г-жа Anica Milivojević сключва с Raiffeisenbank, със седалище в Австрия, договор за еднократно кредитиране в размер на 47 000 EUR. Договорът за кредит е сключен чрез посредник с местоживееене в Хърватия. За да обезпечи изплащането на кредита, г-жа Milivojević заверява и пред нотариус съгласие за учредяване на ипотека, по силата на което в хърватския имотен регистър върху нейните недвижими имоти се вписва ипотека.

През 2015 г. г-жа Milivojević предявява иск срещу Raiffeisenbank, като иска да бъде обявена нищожността на договора за еднократно кредитиране и на другите свързани правни актове.

Općinski Sud u Rijeci (Общински съд Ријека, Хърватия) приключва разглеждането на делото през юли 2017 г., но през август 2017 г. го възобновява поради влизането в сила на национален закон от 14 юли 2017 г., по съображение че същият е възможно да е приложим в главното производство. Към тогавашния момент договорът е бил в сила от седем години.

В становище от 25 май 2017 г. правителството на Хърватия посочва, че обратното действие на съществуващия към онзи момент под формата на проект Закон от 14 юли 2017 г. следва да се допусне, тъй като целта на мярката не може да се постигне по друг начин. Законът предвижда нищожността на договорите за кредит и на други правни актове, които са основани на договорите за кредит, сключени между хърватски длъжник и чуждестранен кредитор, който няма изискваните разрешения или одобрения от компетентните хърватски власти. В съответствие с изложеното в проектозакона, става дума за договорите, сключени в периода 2000 г. — 2010 г. След това Република Хърватия става член на Европейския съюз, което позволява на чуждестранните кредитни институции временно да предоставят финансови услуги, без да е необходимо одобрение от Хърватската народна банка.

Според Općinski Sud u Rijeci от изложеното становище на правителството на Република Хърватия не е видно, че се защитават разглежданите права на г-жа Milivojević (като правото на потребителите да получават информация или правото да бъдат защитени от непотчени практики), които права евентуално може да се признаят от правото на Съюза като изключение от свободното предоставяне на услуги.

Općinski Sud u Rijeci изтъква, че с обявяването на нищожността на договорите за кредит и на другите свързани правни актове Raiffeisenbank ще бъде лишена от възможността занапред

да предоставя финансови услуги. Ето защо той иска от Съда да установи дали това противоречи на свободното предоставяне на услуги на вътрешния пазар на Съюза, а евентуално и на свободното движение на капитали.

В днешното си заключение генералният адвокат г-н Евгени Танчев на първо място посочва, че доводът на Хърватия, че правото на Съюза не е приложимо спрямо разглеждания договор, защото датата на сключването му предхожда датата на присъединяване на Хърватия към ЕС, не може да бъде уважен, тъй като договорът продължава да има правни последици. Освен това в Договора за присъединяване на Хърватия не е дерогирана постоянната практика на Съда, че правото на Съюза се прилага от датата на присъединяване на новата държава членка по отношение на бъдещото действие на възникнали преди тази дата положения.

Второ, според генералния адвокат Законът от 14 юли 2017 г. дискриминира установените извън Хърватия кредитори, желаещи да предоставят кредитни услуги в тази държава членка, защото споменатият закон не се прилага спрямо неоправомощените кредитори, установени в Хърватия. Определението в националното право на „неоправомощен кредитор“ визира единствено юридическите лица, чието седалище по устав се намира извън Хърватия.

По-нататък, генералният адвокат отбелязва, че установените извън Хърватия неоправомощени кредитори са третираны по-неблагоприятно от неоправомощените кредитори в Хърватия поради липсата на обратно действие на правото, приложимо за нищожността на някои договори, сключени от установени в Хърватия неоправомощени кредитори, и поради факта, че нищожността може да се прилага само към договори за потребителски кредит.

На следващо място генералният адвокат проверява дали националният закон може да бъде обоснован със съображенията за обществен ред, обществена сигурност или обществено здраве, които са релевантни при пряко дискриминиращи ограничения на свободното предоставяне на услуги.

По мнение на генералния адвокат изтъкването от Хърватия на защитата на обществения ред и на правата на голям брой хърватски граждани, сключили подобни договори, не е достатъчно, за да предостави обосновка с тези съображения. В допълнение, дискриминационен закон, който предвижда нищожността на всички договори за кредит с международен елемент и разширяването на обхвата до договори, които са сключени до 17 години назад (и произвеждат действие от дълги години, независимо че Хърватската национална банка не е издала разрешение), може да бъде обоснован само ако се представят доказателства за неотложен проблем, изискващ екстремни действия.

Той заключава, че дискриминационен и бланкетен закон като разглеждания явно превишава пределите на необходимото за постигането на евентуално преследвана с него законна цел, когато липсата на разрешение продължава от много години, а нищожността започва да действа от началния момент на договора. Не са представени необходимите доказателства, за да се направи обратният извод.

Генералният адвокат добавя, че мерки като Директива 93/13 относно неравноправните клаузи в потребителските договори¹ и Директива 2008/48 относно договорите за потребителски кредити² предоставят защита съгласно правото на Съюза на потребителите на кредитни услуги, които са били третираны неравноправно.

¹ Директива 93/13/ЕИО от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

² Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета (ОВ L 133, 2008 г., стр. 66).

Ето защо генералният адвокат прави извод, че при обстоятелствата по настоящото производство **правото на Съюза³ не допуска закон на държава членка, съгласно който договорите за кредит и другите правни актове, последица от такива договори за кредит, са нищожни с обратно действие от датата на сключването им, когато са били сключени с кредитор, установен в държава членка, различна от тази на лицето, за което са предназначени услугите, при все че към момента на сключване на договора кредиторът не е имал разрешенията, изисквани от компетентните власти на тази държава членка.**

ЗАБЕЛЕЖКА: Заключение на генералния адвокат не обвързва Съда. Задачата на генералните адвокати е да предложат на Съда, при пълна независимост, правно разрешение на делото, което им е поверено. Съдиите от Съда пристъпват към разисквания по делото. Съдебното решение ще бъде постановено на по-късна дата.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на заключението е публикуван на уебсайта CURIA в деня на представянето.

За допълнителна информация се свържете с Corina Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

³ Член 56 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ С 326, 26.10.2012 г., стр. 47).